

God aan Israël. Dat heil daalt van Sion op het volk neer. In die weldaden mogen zelfs wederhoorigen deelen. „Geloofd zij de Heere; dag bij dag overlaadt Hij ons. Die God is onze zaligheid.”

Wat Israël kent, is echter slechts schaduw.

Het volle licht gaat op in Jezus Christus

Hij is opgevaren in de hoogte.

Hij heeft de gevangenis gevangelijk gevoerd.

Hij heeft gaven genomen, en waartoe heeft uw Heiland dat gedaan? Zeker ook om eigen Middelaarsglorie, en ook als loon op den lijdensarbeid, dien Hij ten einde toe heeft verricht, doch Christus ontvangt den stroom der Geestesgaven niet alleen om Zich er in te verlustigen. Wat Hij doet is immers voor Zijn volk. Wat Hij ontvangt is ook voor Zijn gemeente, en Hij neemt de gaven om uit te deelen, en ze uit te storten over de Zijnen.

Tot die gaven behoort ook het wonen.

Wij mogen door Hem bij God wonen.

En dat wonen nu is tweezijdig.

God komt eerst wonen onder ons, want in Christus, Die onder ons heeft gewoond, daalt Hij tot ons neer, en in den Geest, Die de andere Trooster is, maakt Hij woning onder Zijn volk. Door dien Geest is Zijn kerk Zijn woonstede. Zij mag zijn de plaats Zijner rust. Zij mag wezen het geestelijk Sion, en ja, iedere ziel, die aan de gaven van Christus deel ontvangt, wordt herschapen tot Zijn heilichdom. „Zoo iemand Mij liefheeft, heeft uw Heiland gezegd, die zal Mijn woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken” (Joh. 14:23).

En door die inwoning Gods moogt gij wonen bij Hem.

Door die genade wil Hij, de eeuwige God, u ter woning zijn, en alle weldaden en alle zegeningen van de woning, gelijk ik die zoeven noemde, worden uw deel. Gij vindt in die woning de heerlijkste gemeenschap met Hem. Gij moogt tot Hem komen, zooals gij zijt, en Hij houdt rekening met uw zwakheden. Het eigene van uw leven komt in die woning tot haar volle recht, en bij Hem smaakt ge rust en zijt ge veilig en vervult uw ziel zich met den vrede, die alle verstand te boven gaat. En al is het dan, dat deze wereld u geen woning biedt; al is het, dat uw aardse huis afgebroken wordt, de eeuwige God is en blijft u ter woning, want gij kunt zeggen: „Ongeacht de dingen hadden de overhand over mij; maar onze overtredingen, die verzoent Gij. Welgelukzalig is hij, dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in Uwe voorhoven; wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis” (Psalm 65:4, 5).

Wat de mensch eenmaal in het Paradijs kende, is op deze aarde nog niet ten volle hersteld, want de volmaakte samenwoning toeft nog. Maar ze komt. Jezus Christus is opgevaren in de hoogte om die gemeenschap voor u in gereedheid te brengen. Uw hart worde daarom niet ontroerd door alle gebrek en onvolmaaktheid hier; gijlieden ge looft in God, gelooft ook in Mij. In het huis Mins Vaders zijn vele woningen; anderszins zou Ik het u gezegd hebben: Ik ga heen om u plaats te bereiden; en zoo wanneer Ik heen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zoo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar Ik ben” (Joh. 14:1-3).

Daar wacht u eeuwige gemeenschap.

Daar ontplooit uw leven zich tot volle heerlijkheid.

Daar smaakt de volle Sabbatsrust, en o, nog blijder verschielt opent zich voor uw oog. Eenmaal valt alles weg wat ten deele is. „Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal alzoo komen, gelijkwerijs gij Hem naar den hemel hebt zien henenvaren.”

Alzoo komen.

Zegenend voer Hij op.

Zegenend komt Hij weer.

Met al Zijn gaven.

Met de volkomen samenwoning, want: „Zie, de tabernakel Gods is bij de menschen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen en hun God zijn” (Openb. 21:3).

K. D.

KERKELIJK LEVEN.

Twee klippen.

IV.

In deze artikelen zal gehandeld worden weer het Kerkisme en het kerkelijk Indifferentisme.

Eerst over het Kerkisme.

In verschillende vormen komt dit voor.

Vooreerst wanneer iemand beweert, dat er buiten zijn kerk geen zaligheid is.

Vervolgens, wanneer hij het kerkelijk instituut, waartoe hij behoort, als de alleen ware kerk beschouwt en alle andere valsch noemt.

Ten derde, wanneer hij in zijn kerk niet ziel de meest zuivere, maar de zuivere, wanneer hij haar zuiverheid niet relatief, maar absoluut opvat.

Alle tot nu toe besproken vormen van kerkisme overschatten het kerkelijk instituut in de diepten.

Maar ook in de breedte heeft zulke een overschatting plaats.

Men trekt dan binnen de grenzen van de institutionele kerk, wat feitelijk behoort tot de kerk als organisme, ja tot het leven in zijn gansche uitgebreidheid, politiek, schoolwezen, wetenschap, kunst enz.

Ook in dit opzicht drijft Rome het kerkisme het verst.

Zij toont zich ook hierbij konsekwent.

Ook in politiek hebben bisschoppen en hogere geestelijken over haar een beslissend gezag.

De mannen, die dezer dagen tegenover de bestaande Roomsche-Katholieke Staatspartij een nieuwe stichtten, hebben van te voren verklaard, dat, indien de bisschoppen het verboden, zij er zich aanstonds bij zouden nederleggen.

De wetenschappelijke werken, welke er van die zijde verschijnen, behoeven het kerkelijk imprimatur.

Ja, door haar Index oefent Rome kerkelijke censuur over heel de wereldliteratuur.

Ook heeft zij een eigen kerkelijke kunst. De werkelijkheid is haar principes ontgroeid, maar alle kunst behoort volgens haar het gewijde, kerkelijke karakter te dragen.

Daartegenover nu koos de Reformatie voor secularisatie, verwereldlijking van al deze terreinen. Men versta dit woord goed.

Het beteekent niet, dat daarin de beginselen van de kerk-vijandige macht, de wereld mochten zegevieren.

Dat daarop aan het ongeloof vrij spel werd gegund.

Dat ten deze de gelijke rechten van alle stelsels werden gehuldigd.

Maar wel, dat het kerkelijk instituut als zodanig hierover geen zeggenschap heeft.

Het geloof heeft zich in de politiek uit te spreken, maar niet de kerk.

Vandaar, dat de anti-revolutionaire partij er altijd tegen geprotesteerd heeft een kerkelijke partij te worden genoemd en dat protest tot op dezen dag handhaaft.

Dr. Kuyper vooral heeft dit onderscheid tusschen kerkelijk en anti-revolutionair er bij ons volk ingehamerd.

Het zit er diep en stevig in ook.

Kerkisme in dezen zin zal dan ook veel lichter bij anderen worden waargenomen dan bij ons.

Inzonderheid zekere confessionele groep van Hervormden toonde de laatste maanden door dit kerkisme bedenkelijk te zijn aangetast.

Immers werd er onlangs opgericht de Hervormde (Gereformeerde) Staatspartij die openlijk in haar Statuten erkent, dat „de Nederlandsche Hervormde (Gereformeerde) Kerk, ondanks haren tegenwoordigen toestand van krankheid en gescheurdheid, als de historische, wetige openbaring van het lichaam van Christus in Nederland” is.

Voorts weigert zij te berusten „in 't geen langen weg der afscheiding en in den vorm van „bijzondere” instellingen voor 't Christendom verkregen wordt”. En in haar Manifest wordt de „Afscheiding” met vette letters de scheut uit den wortel van de Revolutionaire inrichting van den Staat genoemd.

Zij brengt alzoo den kerkelijken strijd over op politiek terrein.

Zij eert Dr. Hoedemaker als haar vader, die, zelf zoon der Scheiding, haar ater op het hardnekkigst bestreed en ook de politiek er in moeide.

Het standpunt van Dr. Hoedemaker wordt in de „Gereformeerde Kerk” aldus bepaald:

„Ons dunkt: wie Dr. Hoedemaker heeft gekend weet, dat hij niet de man was om in de eerste plaats te vragen naar de belangen, maar veel meer om te vragen naar de beginselen.

En dan willen wij wel erkennen, dat Hoedemaker heeft gewild, dat de Overheid de belijdenis der Hervormde Kerk ten grondslag zou leggen aan haar regeeringsbeleid.

Hoedemaker hield n.l. staande, dat de Overheid: of zich moest stellen op Atheïstisch standpunt;

of er een eigen godsdienst op na moest houden;

of zich moest laten leiden door de godsdienstige of ongodsdienstige beginselen der meerderheid;

of tot haar grondslag moest nemen de belijdenis van de Kerk van Christus, dat is in ons land: de Kerk der Hervorming.

(Men versta dat niet in dien zin, dat de Overheid die belijdenis aan hare onderdanen zou moeten opdringen, maar alleen zoo, dat zij zelve bij haar regeeringsbeleid zich door de beginselen dier belijdenis zou laten leiden.)

Nu verwierp Hoedemaker de eerste drie der genoemde mogelijkheden.

En dus bleef hem niet anders over dan het vierde te verkiezen.

En als onze vrager zou kunnen bewijzen, of dat een van de eerste drie meer Schriftuurlijk was, of dat er nog een vijfde uitweg was, dan zouden wij dat gaarne van hem vernemen.

En als nu inzonderheid vraagt hoe, nu er naast de Nederlandsche Hervormde Kerk zoovele andere kerken zijn ontstaan, Afscheidenen van allerlei aard, Hoedemaker voor de Hervormde Kerk speciale voorrechten kon opeischen, dan is ons antwoord: Die gedeeldheid van de Kerk der Hervorming, hoe noodlottig ook in menig opzicht, doet hier gelukkig niet veel af.

Indien Hoedemaker gelden en eereambten voor

de Hervormden opeischte dan kan men terecht daarin zien een schandelijke bevoorrechtiging tegenover diegenen, die zich in den loop der tijden van de Nederl. Herv. Kerk afscheidden.

Maar nu Hoedemaker alleen eischt, dat de Overheid de beginselen van de belijdenis van de Herv. Kerk als de ware zal erkennen en zich daarnaar zal richten, nu is hier van geen begunstiging van eenige personen sprake. Want een Overheid, die zeker beginsel voor het ware erkent, doet dat waarlijk niet om aan de aanhangers van datzelfde beginsel een pluim op den hoed te steken, maar alleen om Gods wil; omdat zij zich daartoe door Gods Woord geroepen gevoelt.

Hier heeft men wel kerkisme in zeer hoogen grad. Toch wordt dit nog overtroffen, door een der voormannen der Christelijke Historische Partij, die den anti-revolutionairen in de Hervormde Kerk den raad gaf, zich aan te sluiten bij die Hervormde (Gereformeerde) Staatspartij, welke dus de partij van eigen keus niet is, en dat om de politiek te leiden in Hervormd-kerkelijke banen.

Iets dergelijks aanschouwt men op schoolgebied. Na het inwerking treden van de Schoolwet de Visser kwamen van onderscheiden plaatsen berichten in, dat leden der Hervormde Kerk vroegere samenwerking met leden der Gereformeerde Kerken verbraken, om zelf een school op te richten.

De kerk wordt ook hier al meer en meer scheidslijn, in plaats van het historisch Gereformerd beginsel.

Waarom kunnen mannen van de Gereformeerde en Hervormde Kerk op den grondslag van de Drie Formulieren niet samenwerken in zake het onderwijs?

In groote steden, waar er kinderen genoeg zijn om meerdere soorten van scholen te onderhouden, voelt dit niet zoo hard aan.

Maar vooral op kleinere plaatsen, waar men elkander zoo dringend noodig heeft, wel.

En hoewel het met de school natuurlijk anders gesteld is dan met den Staat, zoo biedt daar een gezamenlijke confessie toch zeker wel ruimte genoeg om elkander te ontmoeten en behoeft het looze kerkisme niet te worden binnengehaald.

Wat ik hier noemde, waren slechts een paar voorbeelden.

Men kan hieruit zien, dat dit soort kerkisme, behalve bij de Roomschen, vooral in sommige hervormde kringen victorie kraait.

Van onze zijde is men hier beter op zijn hoede geweest.

Kerk en Staat hebben, al bestaat er ook verband ieder hun zelfstandigheid.

En zoo staat het ook met de kerk in haar verhouding tot andere levenssferen.

Het kerkelijk instituut heeft, zijn bepaalde grenzen.

Hieraan telkens herinnerd te worden is ook den Gereformeerde goed.

Zoe licht toch kan men bij voortwoekering van het kerkisme in andere kringen, dit door een tegenovergesteld kerkisme willen bestrijden.

En daarvoor blijven onze kerken bewaard!

— Symbolistisch gevaar.

Onze kerken hebben reeds van nabij kennis gemaakt met het symbolisme, de richting, welke het terrein der symboliek in de Schrift hoe langer zoo meer zoekt uit te breiden om alzoo ruimte te verkrijgen voor vrijere opvattingen.

Het is een der grootste verdiensten onzer laatste Synode geweest, dat zij dit symbolisme niet in het afgetrokken, maar in concrete zaken heeft veroordeeld.

Niemand zal ontkennen, dat de Schrift vele symbolische gedeelten bevat.

Wie b.v. het boek der Openbaring naar de letter zou willen verklaren, zou dadelijk vastloopen.

De blinden kunnen tasten, dat dit boek een symbolisch karakter draagt.

De Schrift zelf getuigt dat.

Daarom treden in het laatste bijbelboek, evenals in de visioenen van Zacharias, gedurig toekengelen op om de symbolen te verklaren.

Maar waar de Schrift kennelijk historie geeft, moet men dit ook als historie opvatten en is de loochening van het historisch feit en het daarvoor in de plaats stellen van een zoogenaamde hogere idee uit den boeze.

Ook het aannemen van een historische kern, waaromheen zich dan een symbolische bolster zou hebben ontwikkeld, is ontoelaatbaar.

Niet alleen leidt dit tot grove willekeur en houdt ieder voor historische kern wat hij wil, maar het strijdt tegen de Goddelijke bedoeling om de kerk in de heilige historie in te leiden.

Die heilige historie bevat tal van wonderen.

Maar dat moet ook wel.

De verstoringen door de zonde kunnen niet anders dan door wonderen worden rechtgezet.

En nu is juist het symbolisme er op uit, om het wonder zooveel mogelijk weg te werken. Men geeft dan soms in het abstracte nog wel toe, dat er een wonder kan bestaan, maar tegen het werkelijk bestaan van de wonderen, in de Schrift verhaald, rijzen de bezwaren.

Vroeger riep men het rationalisme tegen het Schriftuurlijk wonder te hulp. Verklaarde niet een

theoloog in allen ernst het wonder van Jezus wandelen op de zee aldus, dat Christus een bijzonder soort van waterlaarzen had uitgevonden, waarop Hij Zich over het water kon bewegen?

Thans echter zoekt men zijn steun in het symbolisme.

Dat is fijner van aard, streelt meer den wetenschappelijken zin en geeft zich niet zoo spoedig bloot voor bespotting.

Evenwel, als men eenmaal het symbolisme heeft binnengehaald, laat het zich niet een ketting aanleggen, die slechts ver genoeg reikt om het wonder aan te tasten.

Het probeert zich uit te leven.

En nu staan er in de Schrift dingen, die hard zijn voor het gevoel.

Weinig, het symbolisme weet raad om ook in dit geval den mensch in het geveel te komen. Thans niet zijn verstand, maar zijn gevoeligheid.

Een proeve hiervan biedt „De Hervorming” van 13 Mei j.l.

Boven het stuk staat: „Judas' rehabilitatie” (oerherstel). Wij geven het hier onverkort.

Terwijl in aansluiting bij de traditie van vele eeuwen de volksopinie over Judas zeer ongunstig is, hebben toch sommigen, wellicht gedachtig aan het „tout savoir c'est tout pardonner”, getracht op het gedrag van den discipel verrader een ander, beter licht te werpen. Zoo zijn er pogingen aangewend, om langs psychologischen weg ons Judas' handelwijze duidelijk te maken. Op de schoonste wijze is dit zeker geschied door Tor Hedberg in zijn „Judas, een passiegeschiedenis”. Een boek dat door Marg. A. S. Meijboom vertaald, anno 1891 in ons land verscheen en dat dertig jaar later wederom op de boekenmarkt werd gelanceerd. Anderen hebben Judas gansch en al willen schoon wasschen. Zoo Rosegger, wiens opvatting nog eens in „De Hervorming” van 8 April l.l. door ds. v. Slotteren wordt weergegeven.

Wij stellen ons voor deze twee vragen: primo, neem aan, dat Judas gedaan heeft, wat van hem verteld wordt, mag hij dan daardoor als de verrader van Jezus beschouwd worden? En, secundo, is dat heele verhaal over Judas wel historisch waarschijnlijk en bestaat er niet veel meer reden om het naar het gebied der dichtende fantasie te verwijzen? Het verraad van Judas bestaat enkel hierin, dat hij den oudsten en overpriesters belooft hun Jezus over te leveren en dat plan komt dan tot uitvoering als hij aan de bende in den hof van Gethisemaane Jezus aanwijst, door hem een welkomstus te geven. Wij zullen als dit alles zoo gebeurd is, Judas gedrag niet vergoelijken, maar vragen toch, of die daad van groote betekenis geacht kan worden. Alleen dan, wanneer zonder de handelwijze van Judas het den Joodschen hoofden moeilijk zou zijn gevallen Jezus te grijpen en dat kan toch bezwaarlijk worden aangenomen. Verder rijst de vraag bij ons op, was Jezus zoo onbekend in Jeruzalem, dat aanduiding door een zijner getrouwen noodig is om hem op het spoor te komen? Het verraad van Judas, hoe afkeurenswaardig op

zichzelf, is toch eigenlijk van vrij geringen omvang.

Maar is het verhaal ook historisch waarschijnlijk en brengt ons symbolische verklaring niet dichtbij de waarheid? In Matth. 28:16 wordt wel gezegd: „de elf leerlingen gingen dan naar Galilea”, zoo wordt ook in Marc. 16:14, in Luc. 24:9 en 33 en in Hand. 1:26 gesproken van elf discipelen, maar vers 59 van het Petrus-evangelie luidt: „En wij, de twaalf leerlingen des Heeren, weenden en bedroeven rouw en bedroefd wegens hetgeen gebeurd was, ging ieder heen naar zijn huis”. Hier hebben wij eene traditie voor ons, welke van Judas' verraad niet spreekt. Eigenaardig ook, dat in de Synoptische evangeliën de perikoop over Judas' afval (Matth. 26:14-16; Marc. 14:11 en Lukas 22:3-6) kan worden uitgelicht zonder dat het verband verbroken wordt.

In Matth. 10:4 staat als laatste der discipelen: „Judas van Iskariot, die hem ook verried”. De betekenis van Iskariot is onzeker; waarschijnlijk man uit Kariot, een stad in Juda. Dan was Judas de eenige Judeër onder de leerlingen en de Judeërs hebben Jezus verworpen, verraden, gedood.

Kan dus de traditie niet den stam van Judas in eene gestalte hebben gepersonificeerd en dezen gestempeld hebben tot den verrader van Jezus en hem op de schouders hebben geladen den smaad van een trouwens vrij onbetekenende daad?

De schrijver had voor zijn symbolisme niet eens naar het apocriefe Petrus-evangelie behoeven te grijpen.

In Joh. 20:24 wordt Thomas genoemd een van de „twaalf”, niet van de „elfen”. Maar wordt hier niet een staande uitdrukking gebezigd.

Wat kromme sprongen heeft men niet gedaan om verzachtende omstandigheden voor Judas te pleiten!

En het symbolisme doet Judas ondergaan in den stam van Juda.

Judas is niet dan een symbolische aanduiding van de Judeërs, die Christus verwierpen.

Zoo wil men zich heenzetten over het schijbaar harde woord van Christus: „wee dien mensch, door welken de ergernis komt, het ware hem nutteloos, dat die mensch nooit geboren ware geweest”.

Zoo keert men de heele Schrift het onderst boven. Dat dan het symbolistisch gevaar in zijn konsekventies goed onder de oogen worde gezien.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Critiek op de Christelijke vakbeweging.

II.

In den laatsten tijd is uit eigen kring van meer dan een zijde critiek geoefend op onze christelijke vakbeweging, en niemand heeft dit zoo sterk-principieel gedaan als Dr Nederbragt in zijn bekende Proeve. In het zevende hoofdstuk van zijn „Inleidende beschouwingen”, hetwelk handelt over:

strand. Wel krank en ziekelijk. Wel zwerend en geurloos. Maar toch ze bleef leven. En thans, nu weer de geloofszon haar lentestrallen schoot over de hoogere klasse van ons volksleven... nu wordt die belijdenis weer uit haar schuilplaats naar buiten gedragen, en... vergissen we ons... of is het eerste uitbotten van haar stengels reeds te zien?”

Intusschen verheelde Dr Kuyper niet, dat de eenvoudigen in den lande vaak zonderlinge meeningen aangaande de Schrift hadden gekoesterd. Er waren er, die dachten, dat onze Hollandsche Bijbel, zoo als hij daar lag, uit den hemel was gevallen. De Schriftbeschouwing der rechtzinnigen werd mechanisch.

„Men begon de belijdenis: de Schrift is Gods Woord op te vatten in een zin alsof bedoeld ware: de Schrift heeft tot inhoud een reeks van woorden Gods. Gods Woord werd in woorden Gods veranderd, en daarmee het Woord Gods in zijn diepten zin vernietigd. Men verlaagde het heilig boek der gemeente tot een Koraan der Christenheid... Een aanenrijging van woorden, een samenschakeling van bepalingen achtte men den Bijbel, een bonte doormengeling van zedelijke en godsdienstige waarheden, die met volstrekte miskenning van den samenhang, met voorbijzien van het geestelijk organisme der Schrift, op den klank af geciteerd werden, gelijk de advocaat met de artikelen van zijn wetboek pleit. Maar juist daardoor ging dan ook het goddelijk, het eeuwig karakter der Schrift teloor... Er kwam iets bibliolatrisch, iets fetischachtig en het vergoden van die papieren bladen waarvan men, als het stofgoed van den vlinder, den lichtenden dauwdrop des Geestes had weggeblazen.”

Een samenhangend overzicht van de geschiedenis der Openbaring kon daarom zijn nut hebben. En daartoe wilde de schetsenreeks in dit Bijbel-Album dienen. Haar bewerking door verschillende auteurs zou ongetwijfeld aan het gespiegeld der eenheid schade doen, maar was vooral met het oog op de sterke nuanceering van het gemeentelieven, een krachtige aanbeveling. Juist daardoor kon de gemeente in wijden kring bereikt worden.

Maar nauwelijks was de inleiding verschenen, of vijf der op het titelblad vermelde heeren zonden aan Dr Kuyper bericht, dat ze hun toezegging introkken, aangezien zij zich niet konden vereenigen met de denkbeelden omtrent openbaring, inge-

„Van eenling tot menschheid in de economie”, somt hij niet minder dan tien „gevaaren en bezwaren” op, die in de huidige arbeidersgemeenschap schuilen, of daartegen kunnen ingebracht worden, en dat tiental is:

1o. dat getracht wordt, de groepeerings onder de menschen te doen plaats vinden naar het criterium van het belang, terwijl het criterium van de gemeenschappelijke roeping, welke men heeft, bijv. ondernemers en arbeiders samen, moet beslissen;

2o. dat aan het belang, zooals een groep individuen binnen de meer ideale roepingsgemeenschap dat hebben tegenover anderen in die gemeenschap, wordt hooger betekenis toegekend dan aan het recht, dat in die gemeenschap moet heerschen;

3o. dat dit belang van een groep binnen die gemeenschap eventueel bevorderd wordt ten koste van wat buiten die gemeenschap ligt;

4o. dat in verband met een en ander aan het materiele de voorrang toegekend wordt boven het ideale in de roepingsgemeenschap, maar gaandeweg ook daar buiten, zoodat de geheele levensopvatting vermaterialiseert;

5o. dat er ook reeds materieel genomen, een streven ontstaat, geheel buiten verband met de eigenaardigheden, mogelijkheden, eischen en belangen van de grootere gemeenschap, waarin men leeft;

6o. dat de zelfmacht diensgevolge gaat overheerschen, eerst binnen de roepingsgemeenschap, maar op den duur ook in het geheele leven der betrokkenen;

7o. dat ijver en toewijding geleidelijk te loor gaan en ten slotte zoo min mogelijk gepraesteerd wordt voor zoo groot mogelijke voordeelen;

8o. dat in de roepingsgemeenschap een sfeer van strijd wordt geschapen, die het onmogelijk maakt, gemeenschappelijk en naar ideale opvattingen een roeping te vervullen;

9o. dat het besef der individuen de verantwoordelijkheid, die in eerste instantie zuiver individueel is, naar de gemeenschap, c.q. op de leiders, verlegt;

10o. dat zich leiders opwerpen, die nóch het belang van de grootere gemeenschap, nóch het belang van de roepingsgemeenschap, nóch het waarachtig, het ideëel belang van de individuen op het oog hebben, maar slechts eigen belang beoogen, ten bate waarvan ze, tot schade van alle hogere belangen, de betrokken individuen leiden in de richting, die dezen zelf verkozen hebben.

Deze bezwaren, die natuurlijk tegen elke belangengemeenschap, en dies ook tegen die der werkegevers kunnen gelden, al verliezen ze ten opzichte van deze organisatie veel van hun kracht, brengen Dr Nederbragt er toe om den tegenwoordigen vorm van vakvereenigingen te verwerpen, evenals hij ook het stakingsrecht absoluut veroordeelt. Hij wil een anderen weg. De arbeiders moeten tegenover de exploitatiezucht van den patroon op andere wijze hun belangen verdedigen.

„In de eerste plaats, zoo zegt hij, (echter in een ander hoofdstuk over: „De arbeider en zijn positie”),

ving en Heilige Schrift, in die inleiding neergelegd. Met de stelling „de Schrift is Gods Woord” kon men blijkbaar niet meegaan.

Later is gebleken, dat er omstreeks dienzelfden tijd tot een oorlogsverklaring tegen Dr Kuyper besloten was. Het geschiedde ten huize van den toenmaligen Rotterdamschen predikant D. Chantepie de la Saussaye, bij de oprichting van de Protestantische Bijdragen. Dit tijdschrift bedoelde aaneensluiting tegenover het z.g. repristineerend streven van de „nachtschool”, nu deze in Dr Kuyper een wetenschappelijk gevormd man als woordvoerder had gekregen. Het optreden van Dr Kuyper maakte eendrachtige samenwerking noodig van allen, die de Theologie op den goeden weg zochten te houden, n.l. in ethische richting. Zie Hoedemaker, De Reformatie en de Gereformeerde Kerk, blz. 6; idem, „Op het Fundament der Apostelen en Profeten”, blz. 443; De Heraut 12 Januari 1879.

Van de teleurstelling met dit Bijbel-Album schreef Dr Kuyper later:

„Dat bracht mij het keerpunt in mijn leven, waarbij ik gevoelde, hoe saamstrijden met deze broederen niet ging, overmits er bij het uitgangspunt zelf een kloof tusschen ons gaapte en de autoriteit van Gods Woord tusschen ons lag.” Gedenkboek, 1897, blz. 70.

Na het zich terugtrekken der vijf heeren trok ook Dr Kuyper zich terug van de uitgave van het Bijbel-Album. De uitgever slaagde er toen in Dr A. W. Bronsveld bereid te vinden om het werk voort te zetten.

Ter wille eener juiste beoordeeling gaf Dr Kuyper echter het gecrimineerde stukje afzonderlijk uit onder den titel: „De Schrift, het Woord Gods”. Inzage daarvan doet zien, dat het eer te ruim dan te eng van opvatting was. Zelf verklaarde Dr Kuyper later, dat zijn standpunt tegenover Gods heilig Woord in deze inleiding nog veel te onvast was. Zie De Heraut van 24 November 1878 en Revisie der Revisie-Legende, blz. 27.

Nog in 1921 werd uit deze brochure geciteerd door Ds J. J. Stam, op blz. 12 van zijn Schriftgezag. Practisch Christendom, Serie I, nr. 8. Zie ook Bavinck, Dogmatiek, I, 444; II, 338.

KUYPER-BIBLIOGRAFIE.

door

J. C. RULLMANN.

XXXIII.

29. De Schrift, het Woord Gods. Tiel, H. C. A. Campagne, 1870.

Onder nr. 25 maakten we melding van het Bijbel-Album, waaraan verschillende hoogleeraren en leeraren zouden medewerken. Zij stelden echter als voorwaarde, dat de denkbeelden van den redacteur over de Heilige Schrift niet te eng mochten zijn.

Om dit tot beslissing te brengen schreef Dr Kuyper nu een inleiding, die de stelling bepleitte, dat „de Schrift is Gods Woord” als eenig adequate uitdrukking behoorde te gelden voor de waarheid van den Bijbel.

Rechtvaardig noemde de schrijver het verzet der gemeente tegen de stelling van het halfgeloof, dat Gods Woord niet de Schrift zelve, maar dat in de Schrift Gods Woord is. En hoe ook de mannen der wetenschap getoorn hebben tegen die taaheid der gemeente, toch leefde ze nog, ja leefde ze weer op met verdubbelde kracht.

„Die ongezeggenen, die lichtschuven, ze zijn de schatbewaarders der menschheid geweest. Zooals wij met het fijne plantgewas in den winter doen, zoo deed God met de belijdenis van Zijn Woord. Als de koude snepender wordt, en vorst te duchten is, nemen wij de potgewassen uit onze tuinen weg, en brengen ze, de trappen af, in het lichtschuw, overwelfde kelderruim. Daar verliezen ze wel hun blad, daar vergeelt wel het groen aan den stengel, daar zweert de stengelknop wel schimmel uit, maar toch... de plant blijft leven. Straks wenkt de lentezon weer. Dan worden ze uitgedragen. En de krank geworden plant herleeft, en door de dorre schel heven tot het jeugdig groen weer uit, om den naakt geworden stam met blad en bloesem te bekleden. Evenzoo ging het met de belijdenis der Schrift. Toen de koude adem van het rationalisme haar met den dood bedreigde, werd ze uit den lichtglans van het maatschappelijk leven weggedragen naar de laagste verdiepingen van ons volksleven. Daar, in die kelders der maatschappij, weerde de natuurlijke levenswarmte de doodvriese koude van het ongelooft, daar kon de belijdenis der Schrift blijven leven. Wel dor en ver-

is en
van
ding
men
moe
wag
behe
doos
des
bela
bea
ook
trib
de c
arbe
als
voor
dan
bei
wa
kon
het
ten
wak
niet
(voo

Dr N
de door
beloofd
Woord.

„Z
won
krac
gees
wo
behe

Deze
Dr N
Woord.

Hij h
vamina
alle vak
verdwij
Schrift.
wil vest
len buil
van dez
bepaal
deed te
6:33, en
beroep
hij zelf
bodige
vakactie
om een
Schrift,
autoritei
juist is,
vakactie
nucht h
vullen.
is een
adem n
argumer
lukkig g
dat alle
geschied
ingaat,
van de
Zulk
Zij m
veroorde
Onze
lijke bes
Zij lu
op het
een goe
clustien
zaken, E
telijke v
„princip
berdager
gezichtk
pathie t
deze bij

Daarb
Nog e
bewegin
Er is
in haar
ijverige
meerd j
envijtig
schuldij
dan nege
stellinge

I.
heid
II.
rede
III
en ju
IV.
bloei
behe
V.
volg
niet

*) J. B
beweging.